

Saksnr. 16/4112

27.10.2016

Høringsnotat - Endret beskatning av fondskonto

Innhold

1	Innledning	3
2	Hva er en fondskonto?	3
3	Gjeldende rett	4
4	Departementets vurderinger og forslag	5
5	Administrative og økonomiske virkninger	7
6	Særlig om ikrafttredelse og overgangsregler	7
7	UTKAST TIL LOVENDRINGER.....	8
8	UTKAST TIL FORSKRIFTSENDRINGER.....	10

1 INNLEDNING

I dette høringsnotatet foreslås det at investering i aksjer og andre verdipapirer gjennom kapitalforsikring (fondskonto) skal skattlegges likt med investering i verdipapirfond, når forsikringselementet er lite. Forsikringselementet skal anses som lite når det ved investors død og/eller uførhet utbetales et forsikringstillegg som er mindre enn 50 prosent av gjenstående sparebeholdning på investeringskontoen.

Etter gjeldende rett behandles investeringer i fondskonto skattemessig som individuell kapitalforsikring uten garantert avkastning. Det gjelder selv om forsikringselementet i avtalen er minimalt, og det reelt sett er tale om en aksjeinvestering. Det får den konsekvens at investeringer i aksjer via en fondskonto behandles etter reglene for kapitalforsikringer, og ikke etter reglene som gjelder for andre aksjeinvesteringer (aksjonærmodellen og fritaksmetoden).

Departementet mener det som reelt sett er aksjeinvesteringer, bør skattlegges på en ensartet måte. Ulike skatteregler for investeringer som i realiteten er like, er lite hensiktsmessig og gjør regelverket mer komplisert for skattyter. Forslaget vil innebære at investeringer i aksjer gjennom fondskonto blir skattlagt etter tilsvarende regler som andre aksjeinvesteringer, når forsikringselementet i avtalen er underordnet. Det vil gi en mer prinsipielt riktig beskatning, og bidra til at valget mellom ulike investeringsmåter ikke påvirkes av skattemessige hensyn.

2 HVA ER EN FONDSKONTO?

En fondskonto er et kombinert investerings- og forsikringsprodukt. Produktet markedsføres under ulike navn som Unit Link, Investeringskonto eller Ekstrapensjon. Fondskonto er en samlebetegnelse på disse variantene.

Via fondskontoen kan det kjøpes og selges ulike verdipapirer mv. Verdipapirer mv. som omfattes kan være aksjer, obligasjoner/rentepapirer, andeler i verdipapirfond og bankinnskudd. En del fondskonti er mer direkte rettet inn mot aksjeinvesteringer, og

kunden vil da ofte kunne velge mellom investeringer i en portefølje av ulike verdipapirfond som leverandøren tilbyr, og hvor verdipapirfondene eier aksjer.

Det er forsikringsselskapet som eier plasseringene, men kunden har hele risikoen for avkastningen av innbetalte midler. Kunden har et krav overfor selskapet på et beløp som tilsvarer verdien av underliggende eiendeler på kontoen.

Det er også knyttet et forsikringsselement til fondskontoen. Når investor dør, vil den gjenstående sparebeholdningen utbetales til begunstiget arving. Forsikringsselementet er som regel minimalt. Typisk blir 101 prosent av gjenstående sparebeholdning utbetalt til arvingen (gjenstående sparebeholdning pluss 1 prosent av denne som et forsikringstillegg). Det betales en liten forsikringspremie og ev. gebyrer i tillegg til forvaltningshonoraret i det underliggende fondet.

3 GJELDENE RETT

Investeringer gjennom en fondskonto med aksjeinvesteringer skattlegges ikke på samme måte som direkte investeringer i aksjer.

Ved direkte investeringer i aksjer skattlegges personlige skattytere etter *aksjonærmodellen*. Aksjonærmodellen innebærer at personen blir skattepliktig for den delen av mottatt utbytte og realisasjonsgevinst på aksjer som overstiger et beregnet skjermingsfradrag. Skjermingsfradraget regnes ut ved å multiplisere skjermingsgrunnlaget (aksjens kostpris tillagt eventuelle ubenyttede skjermingsfradrag for tidligere år) med skjermingsrenten. Skjermingsrenten beregnes slik at den tilsvarer om lag risikofri rente (etter skatt).

Tanken bak skjermingsfradraget er at eieren skal få fradrag for sin finansielle alternativkostnad ved å binde kapital. I så fall vil ekstraskatten på utbytte ikke gjøre det mindre attraktivt å investere i f.eks. aksjer sammenliknet med andre plasseringer.

For selskaper som investerer direkte i aksjer, kan *fritaksmetoden* få anvendelse. Fritaksmetoden innebærer at utbytte og aksjegevinster på nærmere vilkår fritas for beskatning. Det gjelder likevel en sjablongregel om at 3 prosent av utbytte som er fritatt for skatteplikt etter fritaksmetoden, skal anses som skattepliktig inntekt. Fritaksmetoden skal hindre kjedebeskatning i eierstrukturer med flere selskaper.

Investeringer gjennom en fondskonto med aksjeinvesteringer skattlegges ikke på samme måte som ved direkte investeringer i aksjer. En fondskonto behandles skattemessig etter reglene for individuell kapitalforsikring uten garantert avkastning. Dette innebærer at investor kan endre investeringsprofil i fondet/bytte underliggende fond uten at det utløser beskatning. Aksjeutbytte og -gevinster som tilskrives kontoen, vil være fritatt for beskatning. Skattlegging skjer først hos investor når penger tas ut fra kontoen. Uttaket skattlegges som kapitalinntekt, og skal ikke oppjusteres slik som aksjeutbytte/-gevinster. Investor får ikke beregnet skjerming.

4 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Aksjeinvesteringer gjennom kapitalforsikringer i forsikringsselskap skattlegges i dag etter reglene som gjelder for kapitalforsikringer selv om forsikringselementet er minimalt. Etter departementets vurdering er det uheldig at noe som reelt sett er en aksjeinvestering, skattlegges etter reglene som gjelder for kapitalforsikringer.

Departementet mener det som reelt sett er aksjeinvesteringer, bør skattlegges på en ensartet måte. Ulike skatteregler for investeringer som i realiteten er like, er lite hensiktsmessig og gjør regelverket mer komplisert for skattyter.

Departementet foreslår derfor at investeringer i aksje gjennom kapitalforsikring skal skattlegges på tilsvarende måte som investeringer i verdipapirfond, når forsikringselementet er lite. Departementet foreslår at slik skattlegging skal skje når

mindre enn 150 prosent av gjenstående sparebeholdning på forsikringskontoen blir utbetalt ved investors død eller uførhet (gjenstående sparebeholdning med mindre enn 50 prosent forsikringstillegg). En slik avgrensning vil innebære at skattlegging etter reglene for kapitalforsikringer forbeholdes investeringer med et visst forsikringselement.

Investering i fondskonto har flere likhetstrekk med investeringer i verdipapirfond. Med virkning fra og med 2016 er det vedtatt nye skatteregler for verdipapirfond. De nye reglene innebærer at aksjer i verdipapirfond skattlegges tilsvarende som direkteide aksjer (aksjonærmodellen og fritaksmetoden), mens rentepapirer skattlegges etter vanlige kapitalbeskatningsregler. De tidligere særreglene om aksjefond er opphevet. Det vises til nærmere omtale av de nye skattereglene for verdipapirfond i Prop. 1 LS (2015-2016) punkt 7.4.

De nye skattereglene for verdipapirfond er etter departementets vurdering egnet til å regulere den skattemessige behandlingen av fondskonto. Alle utbetalinger fra fondskontoen som ikke er knyttet til opphør av kontoforholdet, skal skattlegges likt med utbetalinger fra verdipapirfond. Ved opphør av kontoforholdet skal det gjennomføres et skattemessig realisasjonsoppgjør tilsvarende som ved realisasjon av andel i verdipapirfond.

Det vises til vedlagte utkast til nytt tiende ledd i skatteloven § 10-20 om verdipapirfond.

Skatteloven § 10-13 første ledd siste punktum om kildeskatt ved utbetaling fra verdipapirfond, vil også få anvendelse ved løpende utbetalinger fra fondskonto, det vil si utbetalinger som ikke er et ledd i et skattemessig realisasjonsoppgjør ved opphør av kontoforholdet.

En slik løsning bør også medføre en justering i skatteloven § 5-20 om fordel vunnet ved kapital, med forskrifter. Etter § 5-20 annet ledd b regnes avkastning på sparedelen av en

livsforsikring med investeringsvalg uten garantert avkastning som fordel vunnet ved kapital, og nærmere regler om beregning av avkastningen kan gis i forskrift. I forskriftsbestemmelsene til § 5-20 bør det legges inn en henvisning til særreglene om fondskonti i skatteloven § 10-20 tiende ledd, for å klargjøre at disse går foran beregningsreglene i forskriften. Det vises til utkast til slik bestemmelse i Finansdepartementets samleforskrift til skatteloven § 5-20-1 nytt tredje ledd.

5 ADMINISTRATIVE OG ØKONOMISKE VIRKNINGER

Endringene vil medføre et visst behov for systemutvikling i Skatteetaten, og innebære endringer med hensyn til hvilke opplysninger som skal innberettes til Skatteetaten.

Departementet har foreløpig ikke grunnlag for å beregne provenyvirkningen av den foreslåtte løsningen, men antar at provenyvirkningen vil være begrenset.

6 SÆRLIG OM IKRAFTTREDELSE OG OVERGANGSREGLER

Departementet foreslår at de nye reglene skal gjelde med virkning fra og med inntektsåret 2018. En slik ikrafttredelse vil etter departementets vurdering gi involverte selskaper og investorer rimelig tid til å tilpasse seg det nye regelverket.

De nye skattereglene for verdipapirfond er basert på at verdiforholdet mellom aksjer og andre verdipapirer måles og legges til grunn i ulike sammenhenger. Departementet foreslår en overgangsregel som innebærer at aksjeandelen per 1. januar 2018 legges til grunn ved iverksettelse av reglene, for investeringer i fondskonto gjennomført før 1. januar 2018. Det vises til utkast til slik overgangsbestemmelse.

7 UTKAST TIL LOVENDRINGER

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

§ 10-20 skal lyde:

§ 10-20 *Skattlegging av verdipapirfond og andelseiere*

(1) Verdipapirfond kan kreve fradrag i inntekten for beløp som deles ut til andelseierne. Fradrag kan kreves for den delen av utdelingen som skattlegges som rente hos andelseierne etter tredje ledd.

(2) Verdipapirfond er fritatt for skatteplikt på gevinst og har ikke fradragsrett for tap ved realisasjon av aksjer i selskaper hjemmehørende i land utenfor EØS.

(3) Ved utdeling fra fondet skattlegges andelseierne på følgende måte:

b) Utdeling fra verdipapirfond med mer enn 80 prosent aksjeandel skattlegges som aksjeutbytte.

c) Utdeling fra verdipapirfond med mindre enn 20 prosent aksjeandel skattlegges som renteinntekt.

d) Utdeling fra verdipapirfond med mellom 20 og 80 prosent aksjeandel splittes i en del som skattlegges som aksjeutbytte og en del som skattlegges som rente, beregnet forholdsmessig etter fjerde ledd.

(4) Aksjeandelen beregnes ut i fra forholdet mellom verdien av aksjer og andre verdipapirer ved inntektsårets begynnelse. For fond som er etablert i inntektsåret, beregnes andelen ut i fra forholdet ved inntektsårets slutt. Aksjer i underliggende fond inngår i beregningen, med en tilsvarende forholdsmessig del.

(5) Bare den delen av andelens inngangsverdi som tilsvare aksjeandelen i ervervsåret, er skjermingsgrunnlag etter § 10-12.

(6) Utdeling som skattlegges som renteinntekt etter tredje ledd, gir ikke rett til fradrag for skjerming eller skattefritak etter § 2-38.

(7) Gevinst ved realisasjon av andel i verdipapirfond skattlegges etter § 10-30 flg. For andelseiere i fond med andre verdipapirer enn aksjer, begrenses skattefritak for gevinst etter § 2-38 forholdsmessig til den beregnede aksjeandelen i fondet. Tilsvarende gjelder for tap. Gjennomsnittet av aksjeandelen i ervervsåret og i salgsåret legges til grunn. Tredje og fjerde ledd gjelder tilsvarende ved beregning av aksjeandelen i ervervsåret og i salgsåret.

(8) Syvende ledd får ikke anvendelse på andeler i verdipapirfond når disse er eid i forbindelse med individuell pensjonsavtale etter § 6-47 første ledd c når avtalen er inngått mellom andelseier og forvaltningsselskap. Tilsvarende gjelder for andel i verdipapirfond som er eid i forbindelse med innskuddspensjon etter innskuddspensjonsloven.

(9) Dersom fondet ikke har innrapportert opplysninger som er nødvendige for å fastsette aksjeandel etter fjerde ledd, må andelseier dokumentere dette. Dersom tilfredsstillende dokumentasjon ikke foreligger, skattlegges utdelingen som rente. Ved beregning av aksjeandel i slike fond inngår andeler i andre fond dersom de til sammen utgjør mer enn 25 prosent av samlet verdi ved inntektsårets begynnelse. Ved slik beregning medtas bare aksjer som underliggende fond eier direkte, med en tilsvarende forholdsmessig del. Dersom dokumentasjon kun mangler for andel i underliggende fond, anses andelen i fondet som andre verdipapirer enn aksjer.

(10) Investering i verdipapir gjennom kapitalforsikring skattlegges på tilsvarende måte, når det ved investors død eller uforhet blir utbetalt mindre enn 50 prosent tillegg til gjenstående sparebeholdning på forsikringskontoen.

II

Endringene under I trer i kraft 1. januar 2018.

For investering i fondskonto e.l. gjennomført før 1. januar 2018, legges aksjeandelen per 1. januar 2018 til grunn ved bruk av reglene i § 10-20 femte og syvende ledd.

8 UTKAST TIL FORSKRIFTSENDRINGER

I

I forskrift 19. november 1999 nr. 1158 Finansdepartementets samleforskrift til skatteloven gjøres følgende endringer:

§ 5-20-1 nytt tredje ledd lyde:

«Bestemmelsene i denne forskrift § 5-20 gjelder ikke kapitalforsikring som nevnt i skatteloven § 10-20 tiende ledd.»

II

Endringene under I trer i kraft 1. januar 2018.